

ROMANIASIAIN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 2/2023

Aika keskiviikkona 26.4. klo 12-14.

Paikka Microsoft TEAMS -kokous

Osallistujat

Aki Lindén, kansanedustaja, pj	x
Tino Varjola, Elämä ja Valo, vpj	x
Janne Blomerus, Suomen romanifoorumi	x
Dimitri Lindgren, Suomen romaniyhdistys	
Tuula Åkerlund, Romano Missio	x
Ossi Blomerus, Itä-Suomen Aronk	x
Ramona Grönstrand, Pohjois-Suomen Aronk	
Armas Hagert, Lounais-Suomen Aronk	x
Taito Lehmusta, Etelä-Suomen Aronk	
Maria Salenius, Kuntaliitto	x
Miriam Schwartz, Opetushallitus	
Taina Riski, sosiaali- ja terveysministeriö	x
Ahti Avikainen, työ- ja elinkeinoministeriö	x
Rauno Merisaari, ulkoministeriö	
Matleena Haapala, ympäristöministeriö	x
Emilia Hämäläinen, sisäministeriö	x
Anna Mikander, opetus- ja kulttuuriministeriö	x
Pysyvät asiantuntijat	
Minna Piispa, oikeusministeriö	x
Måns Enqvist, Poliisihallitus	x

Anu Castaneda, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	
Helena Valentin, Itä-Suomen AVI	
Henry Lindgren, Pohjois-Suomen AVI	x
Malla Laiti, Etelä-Suomen AVI	
Katja Ärling, Lounais-Suomen AVI	x
Päsihteeri	
Anneli Weiste, STM	x
Asiantuntijat	
Marko Stenroos, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	x

Pöytäkirja

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen ja totesi läsnäolijat
2. Siirrettiin aikataulusyistä esityslistan kohta 3 – kuulemiskierros, kokouksen loppuun.
3. Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.
4. **Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Marko Stenroos**, esitteli Rompo3 - hankesuunnittelun prosessia. Haetaan THL-vetoisesti ryhmähanketta ohjelman toimeenpanon tueksi ESR+ - ohjelmasta. Valtakunnallisia romanijärjestöjä on kuultu, 57 henkilöä osallistui valtakunnallisia toimijoita koskevaan hankesuunnittelupalaveriin, selvitelty yksitellen toimijoiden kanssa hankehakuun osallistumisen edellytyksiä. Haku on nyt auki: <https://rakennerahastot.fi/etusivu>
5. **Yhteistyö sisäministeriön ja Poliisihallituksen kanssa.** Poliisi ja romanit yhteistyön kysymyksiä on koottu julkaisuun <https://romani.fi/-/julkaisu-poliisi-ja-romanit-yhdenvertaisuuden-ja-yhteistyon-kysymyksiä> 5.4.2023 pidetyssä RONK:n ja Sisäministeriön pyöreän pöydän kokouksessa vahvistettiin suunnitelmia Ankkuri-toiminnan kehittämiseksi. Ankkuri on moniammatillinen yhteistyömalli nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kattaa kaikki nuoret, mutta tarvetta lisätä vuoropuhelua alueellisten neuvottelukuntien ja yhdistysten romanitoimijoille, että nuori voidaan ohjata Ankkuritoimintaan, ilman, että on tapahtunut rikosta. Ankkuritoimijoille poliisissa lisätään koulutusta romanasioissa, pohdittu ESR+ hankkeessa toteuttavaksi. Sisäministeriön Yksityisen turvallisuusalan työryhmässä 5.4.2023 RONK:n kanssa keskustelua käyty niin ikään rakentavasti, kehittäen alan koulutusta ja edistäen yhteistyötä jatkossakin. Poliisin laillisuusvalvonta raportoi seuraavassa kokouksessa Kuri1-laillisuusselvityksen ratkaisun.
6. **EU ja Euroopan neuvosto –tulevat raportoinnit ja suositukset**

Keskusteltiin todennäköisesti tulevasta suosituksesta edistää romanien historian opetusta kouluissa, joka on ollut EN ADI-ROM:n agendalla jo pitkään. OKM/OPH tietoinen. Keskusteltiin siitä, että saamelaiset saivat edellisellä hallituskaudella OKM:n kanssa sovittua opetusmateriaalin tuotannosta ja tällaista toivottiin myös romanien osalta RONKn edistettäväksi asiaksi. SRY on kouluttanut Nuorten akatemian kanssa kouluja v. 21-22, ja saanut Nuorten akatemian kanssa OKM:ltä romanikulttuurin ja historian opetukseen Amengo skoola -hankkeen, jossa tuotetaan ensin dihtosis -menetelmä pakka saamelaisuudesta pakan mukainen opintokokonaisuus kouluihin ja erikseen tietoa opettajille 2023-24 ja myös historiasta ja hanketta aiotaan jatkaa. Muistutettiin OPH:n romaneja koskevasta 3x45min koulutuspaketista <https://www.oph.fi/fi/opettajille/romanikulttuurin-oppitunnit>, jota suositellaan levitettäväksi kouluille (peruskoulu ja lukio), kuten Alueelliset neuvottelukunnat tekevätkin. Opetushallituksen ja Romano Mission kustantamien painettujen lehtien tärkeys ja tarpeellisuus huomioitiin keskustelussa, kustannuskulujen noustua lehtien toimityö on vaikeutunut.

Etnisen profiloinnin ja syrjinnän vastaista työtä ja siihen liittyviä koulutustarpeita käsitellään mm. UM raportissa <https://um.fi/documents/35732/0/UM+selvitysrapportti+7.7.2021.pdf/d0e52081-cc0e-92b1-cc16-9128a731e2a6?t=1641210643929>

Neuvottelukunnan romaniedustajat esittivät toiveen Euroopan neuvostolle, että kokouksiin osallistuisi jäsenvaltioiden edustajien lisäksi romaneja. Euroopan neuvosto ADI ROM kutsuu kokouksiin yhden edustajan / jäsenmaa. <https://www.coe.int/en/web/roma-and-travellers/composition>.

EU:n romaneja koskeviin kokouksiin puolestaan voi usein osallistua joskus useampi, yleensä pääsihteerin lisäksi jäsenmaa saa yhden edustajan. Syksyllä 2022 oli EU Roma Platformissa Ramona Grönstrand ja keväällä 2023 oli EU National Roma Contact Pointissa Marko Stenroos (joka on myös edustaa Suomea 6-7. 6. 2023 pidettävässä EU Roma Network – kokouksessa. Osallisuuden kannalta romaniedustusta eurooppalaisessa romanipolitiikassa pidetään tärkeänä.

Kuulemiskierroksella todettiin seuraavaa:

Pohjois-Suomen ARonk:n toimintasuunnitelma on tehty ja alueella aloittaneiden hyvinvointialueiden kanssa tehty tiivistä hanke- ja yhteistyösuunnittelua. HValueiden lisäksi kunnista ainakin Kajaanissa valmisteltu mahdollista päätöstä hankkeesta. Paikallinen romanityöryhmä kokoontuu 4krt/ vuosi, RONK:n jäsen Ramona Grönstrand työskentelee perusopetuksen hallinossa, mutta varsinainen romanityö vapaaehtoistyötä tällä hetkellä. ESR+ suunnitelmissa mukana.

Itä-Suomen ARonk:n kuulumiset: Savonlinnan Romaniyhdistys monessa mukana, toiminta järjestötalossa, paljon kumppaneita ja rahoitusta HValueelta. Järjestämme kesäkoulun ja lasten päiväleirejä, Rompo3 hankesuunnittelusta on keskusteltu, mahdollisesti kunnanhallituksen käsittelyyn lähteekö Savonlinna mukaan, Ossi Blomerus toimii sivistyslautakunnassa kaupunginhallituksessa. Aronk /AVI tukee paikallisia yhdistyksiä.

Lounais-Suomi: Kysely opinto-ohjaajille romanioppilaiden yleistilanteesta, mm. miten oppivelvollisuuden laajentaminen on vaikuttanut. Varsinais-Suomi ESR alueelliseen hankehakuun odotetaan päätöstä. Turun yliopisto järjestää monikulttuurisuuskoulutuksen sosiaalityön opiskelijoille, lähdemateriaaleja tuotettu/kommentoitu. Virkatyönä palveluohjaustilanteita, esim. lasu-tapaamisissa mukana.

Romanifoorumi: Tuo esiin yhdistysten ja siellä toimivien tavallisten romanien ääntä. Useita hankkeita ja toimintoja, katso <https://www.romanifoorumi.fi/> Rom Mikkeli hakee Itä-Suomen Elyltä 3 vuotista hanketta, jossa olisi 2 työntekijää. Kaupunki päättänyt omarahoittaa, hankehakemus loppusuoralla.

RomanoMissio: pääsiäisenä/kansallispäivän yhteydessä pidettiin kaksikielinen suomen- ja romanikielisen jumalanpalvelus. Romano Missio elvyttää kieltä mm. julkaisuilla. Kordelinin säätiö mahdollisti, että arkistoitii Romano Mission historia, syksyllä 7.9 seminaari tulossa, luovutetaan kansallisarkistolle. Nais erityinen romanityö, romaninaisten kuntouttamisen nähdään tärkeänä ja nainen vaikuttaa perheen hyvinvointiin. STEA tuella järjestöllä perhetyötä, naisvankien tuki, nuorisotyö ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy. Puolet 40 työntekijästä on romaneja, monet romanit korkeakoulutettuja sosionomeja.

Sipoossa yhdistyksen omistama Kotimäen lastenkodin kiinteistö on ollut käyttökelvoton, tarve tehdä ratkaisuja sen suhteen, haaveissa perhekeskus ja yhdistys osallistuvat ESR+ hakuun.

OKM: YK:n lasten oikeuksien kuuleminen, Romanilapsista varmasti tulee romanilasten koulutuksesta kysymyksiä. (STM myös osallistuu, RONK tuottanut aineistoa kuulemiseen perustuen mm. Lapsiasiavaltuutetun selvitykseen)

YM: Sovitetaan Rompoon liittyviä töitä, ministeriön sisäissä esittelyissä. Ikääntyneiden asumisen avustuksista katso: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164874>

TEM: Agendalla TE-palvelujen siirto kuntiin 2025 alusta, perustettu paljon valmistelutyöryhmiä. Romaniasioihin kytkentä on kuntien vastuu työllisyydestä ja palveluiden yhdenvertaisuudesta, joka siirtyy kuntien vastuulle. Toivottavasti voidaan edistää romanitauastaisten henkilöiden rekrytointeja.

OM Kriminaalipolitiikka kuulemiset Ajankohtaista työryhmä, joka tarkastelee täysi-ikäisten nuorten rikosasioita. Vertaisina vihaa vastaan- hankkeessa RONK kumppanina.

Kuntaliitto: yrittänyt pitää romaniasioita esillä, mietitty ESR+ roolia, josta talon johto päättää.

STM Tasa-Arvoasioiden neuvottelukunta, tuo sukupuolten tasa-arvon näkökulman romaniasioihin. Tanen edustus koostuu poliittisista puolueista, nimetään uuden eduskunnan mukaan. Annetaan tasa-arvopoliittinen selonteko ja lausuntoja, kansalliset tavoitteet tasa-arvon edistämiseksi, mietitään niiden yhtymäpintoja Rompoon.

7. Seuraavien kokousaikojen sopiminen 7.6.2023

8. Kokouksen päättäminen

JAKELU

Neuvottelukunnan jäsenet & asiantuntijat